

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 26/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om konsumentrådgivning och till lagar om ändring av 1 § i lagen om Konsumentverket och 30 § i självstyrelselagen för Åland

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen sände den 20 maj 2008 regeringens proposition med förslag till lag om konsumentrådgivning och till lagar om ändring av 1 § i lagen om Konsumentverket och 30 § i självstyrelselagen för Åland (RP 54/2008 rd) till ekonomiutskottet för behandling och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Ulla Karhu, arbets- och näringsministeriet
- specialmedarbetare Veli-Pekka Hautamäki, justitieministeriet
- direktör Päivi Hentunen, Konsumentverket

- arbetsmarknadsjurist Lauri Niittylä, Kommunala arbetsmarknadsverket även som representant för Finlands Kommunförbund
- jurist Heikki Sipiläinen, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- arbetsmarknadsombud Juha Isoniemi, Kommunfackets union
- förhandlingsdirektör Jukka Kauppala, Förhandlingsorganisation för Teknik och Grundservice FKT rf
- professor Olli Mäenpää.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- finansministeriet
- Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
- Offentliga och privata sektorns funktionsnärfsförbund Jyty
- Akavas Specialorganisationer rf
- professor Kaarlo Tuori.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om konsumentrådgivning som ska ersätta den nuvarande lagen om anordnande av konsumentrådgivning i kommunerna. Enligt förslaget ska konsumentrådgivningen finansieras och organiseras av staten. Innehållet i konsumentrådgivningen

ska definieras på nytt, dock utifrån de uppgifter som ingår i den nuvarande lagen om anordnande av konsumentrådgivning i kommunerna.

Regeringen föreslår att Konsumentverket ska ha hand om ledningen, styrningen och tillsynen av konsumentrådgivningen. Konsumentrådgiv-

ning ska höra till magistratens uppgifter men magistratens behörighet ska inte bestämmas regionalt. Finansministeriet ska bestämma vilka magistrater som ska tillhandahålla konsumentrådgivning. Magistraten ska i första hand ordna skötseln av uppgifterna genom att utse rådgivare till sina verksamhetsställen. Magistraten kan också köpa konsumentrådgivningstjänster av en serviceproducent som är lämplig för uppgiften.

Vidare föreslås bestämmelser bland annat om vem som har rätt att få konsumentrådgivning och

om konsumentrådgivarnas behörighet. Enligt förslaget ska de som sköter konsumentrådgivningsuppgifter som huvudsyssla, om de så vill, under i lagen föreskrivna förutsättningar kunna bli utnämnda till tjänster som inrättas vid magistraterna.

I propositionen ingår dessutom förslag till lagar om ändring av 1 § i lagen om Konsumentverket och om ändring av 30 § i självstyrelselagen för Åland.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2009.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringens proposition har samband med kommun- och servicestrukturreformen. Den lag som gäller reformen trädde i kraft i februari 2007 (169/2007). Lagen har karaktären av en ramlag och innebär bestämmelser av många olika slag. Det är fråga om lagstiftningsuppdrag, planeringsförpliktelser, planeringsmål och direkt tillämpliga bestämmelser (FvUB 31/2006 rd). Syftet med lagförslaget är att överföra produktionen av konsumentrådgivningstjänster från kommunerna till staten, den egentliga konsumentrådgivningen ska höra till magistratens uppgifter från ingången av 2009. Det finns 24 magistrater och från ingången av 2008 har deras servicenät omfattat 56 verksamhetsställen.

När tjänsterna som konsumentrådgivare och biträdande personal besätts för första gången får de enligt regeringens förslag besättas utan att de förklaras lediga. De ordinarie tjänsteinnehavarna i huvudsyssla, där minst 70 procent av arbetstiden har använts för konsumentrådgivning, utnämns enligt sitt samtycke utan hinder av behörighetsvillkoren till de tjänster som inrättas vid magistraterna inom pendlingsregionen. Med sitt samtycke kan personerna i fråga även utnämnas till tjänster som inrättas vid någon magistrat inom en annan pendlingsregion. Det här gäller också anställda i arbetsavtalsförhållande.

Utskottet understryker att uppgifterna inom konsumentrådgivningen kräver breda kunskaper. Personliga egenskaper såsom lämplighet för

kundservice och förhandlingsfärdigheter samt samarbetsförmåga spelar dessutom en stor roll i arbetet. Därför är det viktigt att de personer som under en lång tid har handhaft konsumentrådgivningsuppgifter kan fortsätta i sitt arbete också framöver.

Huvudprincipen i förslaget är att konsumentrådgivarna placeras i tjänster inom deras nuvarande pendlingsregion. Utskottet finner det viktigt att man när placeringen planeras också hör och beaktar de önskemål om att eventuellt byta pendlingsområde som personalen har. När man gör upp planer för placeringsorter bör också rådgivarnas lokalkännedom utnyttjas.

Utskottet understryker att konsumentrådgivningen bör tilldelas adekvata resurser. Enligt förslaget ska sammanlagt 82 årsverken överföras till magistraterna. Enligt en utredning till utskottet motsvarar detta de resurser som fanns till förfogande i maj 2007. Konsumentrådgivningens uppgifter har emellertid hela tiden ökat under de senaste åren och konsumentrådgivningen i kommunerna är överhopad. Fastän de strikta gränserna för konsumentrådgivningsdistrikten i kommunerna försvinner, konsumentrådgivarna kan specialisera sig och möjligheterna att använda elektroniska tjänster ökar kan man inte enbart tack vare dessa omständigheter bemöta det växande behovet av konsumentrådgivning.

De nuvarande elektroniska systemen gör det möjligt för kunderna och rådgivarna att uträtta ett ärende på avstånd. Utskottet påpekar emeller-

tid att en del av konsumentrådgivarnas arbete också i framtiden måste göras personligen. När placeringen av tjänsterna planeras bör man se till att avståndet mellan kunderna och konsumentrådgivarna inte blir oskäligt långt. En del av befolkningen — till exempel de äldre eller utslagna — har kanske inte tillgång till elektroniska tjänster och deras möjligheter att nå konsumentrådgivningen kan också i övrigt vara begränsade. Dessa personer kan emellertid ha ett stort behov av konsumentrådgivningens tjänster. Utskottet konstaterar att syftet med reformen är att konsumentrådgivningen kan ske på ett effektivt sätt och på lika villkor i hela landet. Följderna av större rådgivningsdistrikt är inte enbart positiva i finska förhållanden på grund av långa transportavstånd och gles bosättning. Utskottet menar därför att det är viktigt att se till att det finns tillräckligt många verksamhetsställen med bred service, till exempel genom att utnyttja samservice och serviceenheter som är öppna en viss tid.

Utskottet understryker att lönenivån för den personal som överförs bör tryggas också efter tidpunkten för överföringen. Nu tryggar lagförslaget enbart lönebeloppet vid överföringen medan ordalydelsen i lagförslaget inte säger ut att lönenivån tryggas efter överföringen. Till denna del bör lagförslaget absolut preciseras.

Utskottet framhåller att i syfte att trygga sakkunnig service på lika villkor med modern teknik bör konsumentrådgivningen bibehållas som en tjänst som staten ansvarar för. Propositionen gör i andra hand det också möjligt att köpa konsumentrådgivningstjänster av en serviceproducent som kan sköta uppgiften. Ifall serviceproduktion av detta slag intas i lagen bör man i 2 § 3 mom. i det första lagförslaget förutom bestämmelser om skyldighet att iaktta bestämmelserna i förvaltningslagen (434/2003), som garanterar god förvaltning, också inta bestämmelser om skyldighet att iaktta bestämmelserna i den allmänna förvaltningslagstiftningen. Detta betyder att lagen om offentlighet i myndigheternas verk-

samhet (621/1999), språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003) enligt lagen också ska tillämpas vid köp av tjänster. En konsumentrådgivare bör även fylla behörighetsvillkoren enligt bestämmelserna i 5 § i propositionen. Utskottets ställningstagande baserar sig på att konsumentrådgivning även omfattar bland annat juridisk rådgivning och jämkning vilket med tanke på innehållet kan anses vara en i 124 § i grundlagen avsedd offentlig förvaltningsuppgift. Det innebär att man i detta sammanhang även bör se över frågor som gäller straffrättsligt ansvar och skadestånd.

Utskottet finner det inte motiverat att kommuner eller samkommuner är skyldiga att till magistraten utan ersättning överlåta möbler, utrustning, adb-program och andra för myndighetens verksamhet behövliga inventarier som de äger, om dessa har använts uteslutande för produktion av konsumentrådgivningstjänster. Utskottet understöder inte heller förslaget att serviceproducenterna är skyldiga att till magistraterna mot ersättning för en viss tid överlåta nyttjanderätten till kontorslokaler och tele- och datakommunikation som uteslutande använts för produktion av konsumentrådgivningstjänster. Den kalkylmässiga allmänna statsandelen som kommunerna får och som omfattar de kostnader av konsumentrådgivningen som ankommer på kommunen kan inte godtas som grund för lagförslaget. Regeringen föreslår att den allmänna statsandelen ska minskas i förhållande till konsumentrådgivningens uppgifter. Samtidigt bör man lägga märke till att statsandelarna i det kalkylmässiga statsandelssystemet hittills inte heller har motsvarat de verkliga kostnaderna.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet anför

att ekonomiutskottet beaktar det ovan nämnda.

FvUU 26/2008 rd — RP 54/2008 rd

Helsingfors den 21 oktober 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tapani Tölli /cent
medl. Thomas Blomqvist /sv
Maarit Feldt-Ranta /sd
Juha Hakola /saml
Rakel Hiltunen /sd
Heli Järvinen /gröna
Elsi Katainen /cent

Timo Korhonen /cent
Valto Koski /sd
Outi Mäkelä /saml
Petri Pihlajaniemi /saml
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Unto Valpas /vänst
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.